

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ XXVIII СЪЕЗДИ

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Москва. Махсус мухбирларимиз Кремлнинг Съездлар саройидан хабар берадилар

ГАЗЕТА
1918 йил
21 июндан
чиқа бошлаган

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ,
ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 155 (20. 722) 1990 йил 8 июль, якшанба Баҳоси 3 тийин.

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXVIII съезди тўғрисида АХБОРОТ

1990 йил 6 июль кун кечки мажлисда Молдавия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби П. К. Лучинский раислик қилди.

Мунозараларда КПССдаги Демократик ҳаракат дастуридан Москва олий партия мактабининг ректори В. Н. Шостаковский, Россия коммунистлари Ташабуз съезидан Шверник номидаги касба уюшмаси ҳаракат Олий мактабининг кафедра мудири А. А. Сергеев қатнашдилар.

Сўнгра съезд Секретариати раҳбари А. Н. Ильин КПСС XXVIII съезидан юборилган хатлар ва муносабатларнинг руҳи ҳақида ахборот берди.

Матбуот билан алоқа гуруҳининг раҳбари Л. П. Кравченко съезд ишлари оммани ахборот воситалари унчалик кенг ёритаётганликлари, бир қанча ҳолларда эса тарафқашлик билан ёритаётганликлари тўғрисида тушган таянқий мулоҳазалар ҳусусида изох берди ва аниқ тақлифлар қилди.

Шундан кейин мунозара давом эттирилди. Съездда ВПСПС раиси Г. И. Янаев, «Иностранная литература» журналининг бош муҳаррири Ёзувчи Ч. Айтматов (Қирғизистон ССР), Ёстони Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби Э. А. А. Саллар, РСФСР Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби И. К. Полозов, «Братскострой» лойиҳа-қурилиш бирлашмаси энергия-механизация бошқармасининг электр монтери Г. А. Першин (Иркутск вилояти), Сепиналатинск шаҳридан цемент заводининг бригадири В. С. Белоусов, Калинин «Химволокно» ишлаб чиқариш бирлашмасининг назоратчиси Л. П. Родионова (Калинин вилояти) сўзга чиқдилар.

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXVIII съезди 1990 йил 7 июль кун Москвада, Кремлнинг Съездлар саройида ўз ишлари давом эттирди.

Эрталабки мажлисин Туркманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби, Туркманистон ССР Олий Советининг Раиси С. А. Ниязов бошқарди.

Съезд қатнашчилари ҳузурида Гомель вилоятининг Хойники районидан 2-ўрта мактаб директори В. Л. Юрченко ва нутқ сўзлади.

Шундан кейин съездда ишлаган секцияларнинг вакиллари ахборот бердилар.

«Партияни янгилаш» секциясидан — Ломоносов номидаги Москва давлат дорилфунуни парткомининг котиби И. И. Мельников;

«Мафкуравий иш» секциясидан — КПСС Марказий Комитетининг котиби, «Правда» газетасининг бош муҳаррири И. Т. Фролов;

«Ижтимоий-иқтисодий сиёсат» секциясидан — Украина Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби С. И. Гуренко;

«КПССнинг аграр сиёсати» секциясидан — Тула областидан Ленин номидаги наслчилик заводи-колхоз раиси, СССР деҳқонлар уюшмасининг раиси В. А. Стародубцев;

«Партия, Советлар, ижтимоий-сиёсий ташкилотлар ва ҳаракатлар» секциясидан — КПСС Марказий Комитетининг ижтимоий-сиёсий ташкилотлар билан ишлаш бўлими мудири В. А. Купцов;

«КПССнинг миллий сиёсати» секциясидан — КПСС Марказий Комитетининг котиби А. Н. Гуренко;

«КПССнинг халқаро фаолияти» секциясидан — КПСС Марказий Комитети халқаро бўлимининг мудири В. М. Фалин матбуза қилдилар.

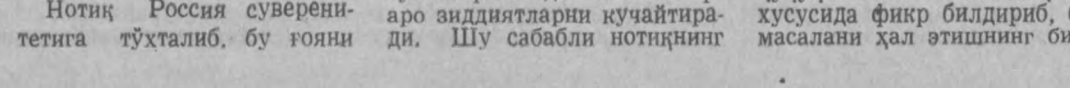
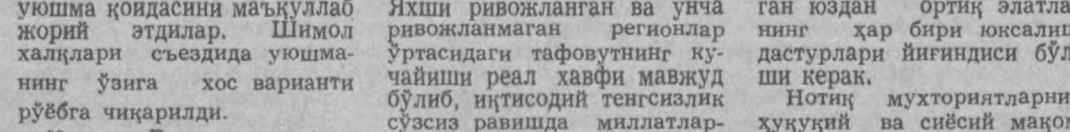
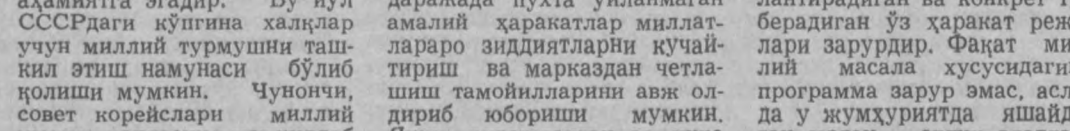
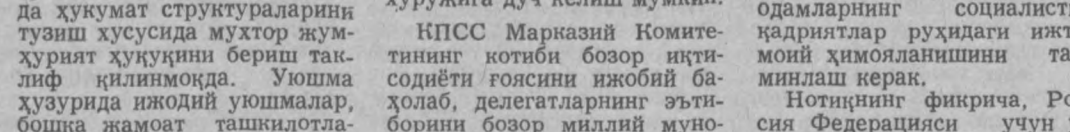
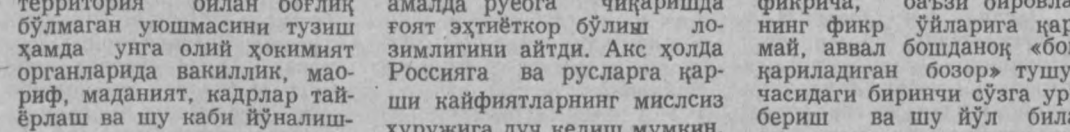
Матбузалар тугатганидан кейин съезд — мунозараларнинг тўхтатиш тўғрисида қарор қабул қилди.

Сўнгра КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолари: СССР Министрлар Кенгаши раиси Н. И. Рыжков, КПСС Марказий Комитетининг котиблари В. А. Медведев ва А. Н. Яковлев съезд қатнашчиларининг саволларига жавоб қайтардилар.

АЛОҲИДА КИТОБЧА ҚИЛИБ ЧИҚАРИЛДИ

М. С. Горбачевнинг 2 июль кун съездда қилган «КПСС Марказий Комитетининг КПСС XXVIII съезидан Сиёсий ҳисоботи ва «Красный пролетарий» вазифалари» матбузаси алоҳида китобча қилиб чиқарилди.

Китобчани Сиёсий алабиде нашриёти кўп нусхада чиқарди ва у «Красный пролетарий» босмаҳонасида босилди. (ТАСС).

РАЙОН ВА ШАҲАР ПАРТИЯ КОМИТЕТЛАРИ
КОТИБЛАРИ БИЛАН ЎЧРАШУВЛАР.
• ВОШЛАНҒИЧ ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИ ҲУ-
ҚУҚЛАРИ ВА МУСТАҚИЛЛИГИНИ КЕНГАЙТИРИШ
ҲАҚИДА ФИКРЛАР.
• ДОЛЗАРБ МАСАЛАЛАРНИ ВАЗМИНЛИК, АҚЛ-
ИДРОК БИЛАН ҲАЛ ЭТАЙЛИК!

Съезд мажлислари гоёт ишчанлик руҳида ўтипти. Делегатлар унинг ҳар бир соати, ҳар бир дақиқасидан унумли фойдаланишга ҳаракат қилмоқдалар. Тунов кун ишнинг иш кунидан сўнг КПСС Марказий Комитетининг Бош котиби М. С. Горбачевнинг съезд делегатлари — район ва шаҳар партия комитетлари котиблари билан учрашув бўлиб ўтган, унда партиянинг район ва шаҳар бўлими фаолиятини кучайтириш, уларнинг бошланғич ташкилотлар билан алоқасини, янги-ланаётган жамиятдаги ўрни ва ролини мустаҳкамлаш масалалари ҳақида атрафлича гап борган эди.

— Учрашув икки ярим соат давом этди, — дейди унда иштирок этган Чирчиқ шаҳар партия комитети биринчи котиби Д. Азизхўжаев. Партиянинг шаҳар ва район бўлими фаолиятини доир кўп масалалар муҳокама этилди. М. С. Горбачев ўз сўзида Марказий Комитетнинг съездга Сиёсий ҳисоботида илгари сурилган партия ишлари тубдан янгилаш соҳасидаги масалаларни изчил ҳал этишда район ва шаҳар комитетларида турган вазифалар ҳақида батафсил тўхтади. У аниқша бошланғич партия ташкилотлари билан ўзвий алоқани мустаҳкамлаш масаласига эътиборин қаратди. КПСС янги шароитда жамиятда ўзгараётган ўз мавқеини ҳисобга олган ҳолда ўзининг ролини самарали амалга ошириш учун нима қилиш керак, деган савол нотик ва кенгаш қатнашчилари учун асосий мавзу бўлди.

М. С. Горбачев саволларга жавоб бераркан, партия пойдеворини мустаҳкамлаш нуқтаи назаридан район ва шаҳар бўлими ўйнайдиган муҳим ролга бундан кейин янгича назар ташланади, чуқури бу бўлими бошланғич ташкилотларнинг ишда бевосита ёрдамчи бўлиб, одамларга, коммунистлар ва партиячиларга ҳаммадан яқинроқ туради, деб таъкидлади. Ҳаёт — КПСС аъзолари билан ана шу бўлими ўртасида жонли алоқа системасини аниқ кучайтиришга тавоус этипти. Съезд ўртага қўйган вазифаларни бажаришда шаҳар ва район партия комитетларининг ўрни ва роли ҳақида тўхтади. Ана шу бўлими котибларининг кенгашларини бундан кейин тез-тез ўтказиб туриш зарур.

Съезднинг бешинчи иш кунидан сўнг кечқурун яна бир учрашув ўтказилди. М. С. Горбачев съезд делегатлари — барча бошланғич партия ташкилотлари котиблари билан учрашди. У моҳият эътибори билан район ва шаҳар партия комитетлари котиблари билан бўлган учрашувнинг давоми бўлди. Унда гап асосан бошланғич ташкилотлар ҳуқуқларини ва мустақиллигини кенгайтириш, коллективларда уларнинг ролини кучайтириш ҳақида борди. Кенгаш қизғин баҳс ва мунозаралар, ўзаро фикр олишувлар руҳида ўтди. Унда 60 дан зиёд делегат сўзга чиқди. М. С. Горбачев саволларга жавоб қайтарди. Кенгаш қатнашчилари партия марказий органларнинг тузилиши ва унинг шакллантириш масалаларига ўз муносабатларини билдирдилар.

— Ҳар иккала учрашув ҳам кўтарилган масалаларнинг аҳамияти билан жуда фойдали бўлди, — дейди ушбу кенгаш иштирокчиси, Ташкентдаги «Малина» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмаси партия комитетининг котиби Г. Григорьев. —

Аммо айрим делегатларнинг вазминлик, босқичлик билан иш қилиш ўрнига шовқин-суронга зўр бераётгани, съезд ишига ҳалақит беришга уринаётганлиги ҳар иккала учрашувда ҳам яқин сезилиб турди. Улар кенгашда таҳлил этилаётган масалалар доирасига қирмайдиган мавзулар ҳақида сўз юритиб, кишилар диққат-эътиборини жалбитади, учрашувлар аҳамиятини пайсатиринишга уриндилар. Бундай хатти-ҳаракатларга ўз вақти-

АМАЛИЙ ИШЛАР ДАВРИ

да баҳо берилмаётгани, бундай ҳолатлар гарчи аниқ-равшан қўрилиб турган бўлсада, уларни кўрмасликка олинаятгани кишиларни ташвишга солмоқда.

Менимча, партия комитетлари ва бошланғич ташкилотлар котиблари учрашувда партия ҳаётига доир ўзларини қизиқтирган барча саволларга тўла жавоб олиш учун ҳар бир дақиқадан унумли фойдаланиб қолишга ҳаракат қилишлари зарур эди. Ростига қўядиган бўлсам, мамлакатнинг айрим регионларидан келган ва учрашувларда қатнашган съезд делегатлари саволларида долзарб мавзулар ўртага ташланмади. Мен ҳар иккала учрашувдан кўп нарсани кутган эдим. Афсуски, амалда шундай бўлмади.

Умуман, съезд давомида айрим делегатлар ўзларини нотўғри тўтаётганлиги кўчилишини гапига тегмоқда. Съезд делегати шoir Г. Гамзатов танлафус пайтидан сўхбат замида ана шундай ҳолатларга ўз муносабатини билдирган экан, гоёт афсусланиб деди:

— Мен эалда ҳўм сураётган бир-бирига ҳўрма-сўмлик ҳолатидан таажўбланаман. Холан қадр — кўмнатини белгилаб берадиган асосий ўлчов унинг бошқа кишига муносабати эканлигини негалир унутиб қўйишпти. Шовқин — сурон ва тўполонлар билан мамлакат олдига турган муаммоларни ҳал қилиб бўлмайди. Илгари биз мақтанишлар, муваффақиятлардан турурлишлар шароитида яшардик. Энди эса бир-бирига ҳўрма-сўмлик, аччиқ-араз билан қараш шароитида яшаймиз. Бундай ҳолат вужудга келишининг сабаблари бор, албатта. Лекин ўзимизни босиб, ақл-идрок билан иш юритишимиз зарурлигини унутиб қўймайлик-да, жаҳл-жаҳолат ҳеч қачон ишга наф келтирмаган.

Республикамиз вакиллари-нинг фикри — тақлифи ҳам ана шундай. Ақл-идрок ҳар қандай аччиқ-аразлардан устун қўйилиши, съезд ишига ҳалақит беришга уринаётганлар тийиб қўйилиши лозим.

Кеча съезд делегатларига Донецк ва Ворука шаҳарларидан олинган ташвишли хабар: ана шу шаҳарлардаги кўмир қазувчилар 11 июль кунидан сиёсий иш ташлашга таёбгарлик кўраётганлари ҳақида айтилди. Биз шу муносабат билан жумҳуриятимиз қончиларининг съезддаги вакили — Антрен шаҳридаги 9-шахта ер ости қон илчиси Фуркат Исролов билан гаплашдик. У донецкий хамасаблари режаларига муносабат билдириб, шундай деди:

— Ҳамма соҳада ҳам ақл билан иш юритиш лозим. Вужудга келган муаммони ижобий ҳал этишнинг энг оқилона йўли — уни ҳокимият органлари билан ўзаро келишиб, бамаслаҳат иш тўтидан иборат. Антренлик қончиларининг ҳам дардлари кўп. Аммо биз уни ақл-идрок билан ҳал қилишимиз. Хамасабларим талаби билан кеча СССР кўмир саноати министри билан учрашиб, энг долзарб вазифаларни ечишга муваффақ бўлдим. Министрлик қончиларимизга уй-жой қуриш учун 20 йил муддатга 300 минг сўм қарз ажратди. Министр билан учрашувда яна бир муҳим масалани ижобий ҳал этишга эришдик. Гарчи Антрендан кўмир қазиб чиқарилаётган бўлса-да, Янги Антрен ГРЭСига Россиядаги Камск-Ачинск қонидан ёқили ташиб келиб ишлатиладиган, бу эса ишлаб чиқарилаётган электр қуввати танархияни бир неча баравар қимматлаштириб юбораётган эди. Министр бу масалани ҳам ижобий ҳал этишга ваъда берди. Демак, турли хил иш ташлашлар масала ечимининг бирдан-бир тўғри йўли эмас. У умум ишга ҳалақит беради, мамлакат ҳаётида шундай ҳам тарағлашиб турган вазиятни оғирлашти-ради.

Ўзаро сўхбат пайтида съезд делегати Сурхондарё области ижтимоий қонитетининг раиси Т. Менглиев ҳам съезднинг бориши ҳақида ўз фикр-мулоҳазаларини айтиди:

— Ақл-идрок билан иш қилиш умумий иш учун фойдалидир. Мен съезд ишида ҳам шундай пайтлар устун келишини истайман. Биз партияимизнинг бирлиги ва илчиллигини сақлаб қолишга эришмоғимиз лозим. Ҳозир съездда ҳўжалик ишлари Советлар тасарруфи-га берилиши муносаба-ти билан бу соҳада партия-нинг ўрни ва роли сўсайиб кетайди, деган тортнушувлар бўляпти. Гап — ҳар бир ташкилот ўз ишлари амалга оширишида.

Хуллас, съезд ўз мажлис-ларида ва иш кунидан кейин бўлиб ўтаётган партия раҳбарияти билан учрашув-ларда ҳам ўз фаолиятини давом эттирипти. Делегатлар гоёт қизиқарли, умум иш иш манфаатли тақлиф ва мулоҳазалар билан чиқмоқ-далар. Ҳамма гап энди ана шу тақлиф ва тавсиялар иш-амалий ишга жорий этишда.

Р. РАҲМОНОВ,
Р. ТУРСУНОВ,
«Совет Ўзбекистони»
махсус мухбирлари.

АЧЧИҚ ҲАҚИҚАТ ТИҒИ ОСТИДА

5 июль кун КПСС XXVIII съезди ўз ишлари давом эттирди.

Россия Федерациясида миллий масаланинг ўтирилган ССР Иттифоқидан кам эмас. — КПСС Марказий Комитетининг котиби Г. И. Усмонов ўз нутқида эътиборин ана шу фикрга қаратди. Лекин бу масала Россияда кўп жиҳатдан бошқачароқ турибди, миллий ва миллатлараро муаммоларнинг ўзига хос хусусияти ва алоҳида тарихий мазмуни бор. Ҳамма жойда бўлгани каби миллий ўзлигини аниқлаш жўқини ва гоёт зиддият-ли бормоқда. Россия халқ-ларининг айнавал йили қўшунчилик муносабатлари-ни ҳозир бошқа миллатлар-ни тоқат қила олмаслик ҳу-ружлари чигаллаштирмоқда. Мумкин бўлган ва ҳозирроқ намоён бўлаётган танглик вазиятлари ўчоқлари мўт-та-сид ўзини эслатиб турибди. Булар Шимолий Кавказ, Волга бўйи, Шимолий халқ-

ларининг экологик ва этник фожиаси, кўриб юборил-ган халқларнинг, ўн минглаб қочқонларнинг фожиасидир. Мана энди эса Тува... Мана шу тугунларнинг ҳаммасини бирдиганга қеси-б ташлашни талаб қилаётган қизилқон кишлар э эмас. Менимча, деди сўнгра но-тиқ, пухта ўйланган, изчил, нозик ва домий иш лозим. Унда асосий қонда — бўйруқбозлик — маъмурият-чилик тафаккури кўришил-лари билан зарар етказмас-ликдир.

Икки миллион совет не-мислари муаммасини олиб кўрайлик. Аслида бу му-аммо боши берк кўчага ки-риб қолди. Ундан чиқиб йўлларини немис жамоатчи-лиги вакиллари билан бири-га-да излади ва бу йўлни топандаймиз. Унинг моҳия-ти қўйилмагача, Волга бўйида жумҳурият тузиш тўғриси-даги масалани кўн тартиб-дан чиқариб ташламаган ҳолда совет немисларининг

территория билан боғлиқ бўлмаган уюшмасини тузиш ҳамда унга олий ҳокимият органларида вакилли, маориф, маданият, кадрлар тайёрлаш ва шу каби йўналиш-да ҳўкумат структураларини тузиш ҳусусида мўхтор жум-хурият қўшунчилик бериш та-қлиф қилинмоқда. Уюшма ҳузурида ижодий уюшмалар, бошқа жамоат ташкилотла-рини тузиш мумкин бўлади.

Нотининг фикрича, иш-лаб чиқилган бу йўл немис-лар муаммоси доирасидан ҳам ташқарига чиқадиган аҳамиятга эгадир. Бу йўл СССРдаги қўшунга халқлар-учун миллий турмушини таш-кил этиш намунаси бўлиб қо-лиши мумкин. Чўноччи, совет корейслари миллий уюшма қондасини маъқуллаб жорий этилди. Шимолий халқларини съездда уюш-манинги ўзига хос варианти рўёбга чиқарилди.

Нотик Россия суверени-тетига тўхталиб, бу гоияни

амалда рўёбга чиқаришда гоёт эҳтиёткор бўлиш лозимлигини айтиди. Акс ҳолда Россияга ва русларга қар-ши қайфиятларнинг мислен-сиз хуружга дўч келиш мумкин.

КПСС Марказий Комите-тининг котиби бозор икти-содети тосини ижобий ба-ҳолаб, делегатларнинг эъти-борини бозор миллий муно-сабатларининг бутун маж-муига тасвир этиши мум-кинлигига қаратди. Бундан келиб чиқадиган ҳудосалар-дан бири шундиги, етарли даражада пухта ўйланмаган амалий ҳаракатлар миллат-лараро зиддиятларини кўчи-тириш ва марказдан четла-шиб тамойилларини авж ол-дириб юбориши мумкин. Яхши ривожланган ва унча ривожланмаган регионлар ўртасидаги тафовутнинг кў-чайиши реал хавфи мавжуд бўлиб, иқтисодий тенгсизлик сўзсиз равишда миллатлар-аро зиддиятларини кўчаити-ради. Шу сабабли нотининг

фикрича, баъзи бировлар-нинг фикр ўйларига қара-май, аввал бопданроқ «бош-қарилдиган бозор» тушу-нчасидаги биринчи сўзга ургу берил, ва шу йўл билан одамларнинг социалистик қадриятлар руҳидати икти-мий ҳимояланшини таъ-минлаш керак.

Нотининг фикрича, Россия Федерацияси учун ўз моҳияти билан КПСС Ҳа-ракат дастуридан келиб чи-қадиган ва айни вақтда уни Россиянинг ўзига хос ҳусу-сиятларига татбиқан ривож-лантирадиган ва конкрет тус берадиган ўз ҳаракат режа-лари зарурдир. Фақат мил-лий масала ҳусусидагина про-грамма зарур эмас, асли-да у жумҳуриятда яшайдиган юздан ортқ элатлар-нинг ҳар бири юкалишини дастурилар йингидиси бў-лиш керак.

Нотик мухториятларнинг ҳуқуқий ва сиёсий мақоми ҳусусида фикр билдириб, бу масалани ҳал этишининг бир-

дан-бир йўли мўхтор жумҳу-риятларнинг иттифок феде-рацияси субъекти — социа-листик давлатлар сифатида қонун билан тан олинган мақомидан келиб чиқиб, шарномавий конституцион востонига ишлаб чиқилган иборат эканлигини таъкид-лади.

КПСС Марказий Комите-тининг котиблари нутқлари-дан сўнг жуда кўп саволлар-га жавоб қайтардилар.

Сўнгра партия миллий сиёсатининг кенг доирадаги хилма-хил масалалари юза-сидан онқ ва ўткир муноза-ра бўлди. Сўзга чиқиб учун 50 дан ортқ киши ёзилган бўлиб бу масалаларга нақа-дан қизиқиб билан қаралга-нидан далолатдир.

Муҳокама қатнашчилари диққат-эътиборни мамлакат-даги миллатлараро муаммо-ларга қаратдилар, партия-нинг дастурий баёоти, КПСС Устави лойиҳаларига ўз муносабатларини билдир-дилар.

Делегатлар турли регион-лардаги миллий муносаба-тларнинг тарихий жиҳатла-рини муфассал таҳлил этиб, уларга ҳолисона баҳо бер-дилар. Ҳозирги пайтдаги миллатлараро мунозаролар-нинг манбалари Сталин да-врида миллий сиёсатда йўл қўйилган бузиллашлардир. Секция мажлисида шу съезд-даёқ И. В. Сталинни КПСС-дан чиқариш тўғрисида тақ-лиф киритилганлиги бежиз эмас.

Агар партия Совет ҳоки-миятининг 70 йилдан кўпроқ тарихи давомида миллий му-носабатлар соҳасида ленин-ча қондаларга аниқроқ амал қилганида эди, ҳозир икти-мий турмушда қўшунга ўт-кир ҳодисалар умуман юз бермаган бўларди, деган фикр айтилди.

Делегатлар баъзи регион-ларда юз берган кескин мил-лий вазиятда мамлакатнинг давлат ва партия раҳбария-

тининг айби кам эмас, дес ҳисобламоқдалар. Раҳбария-тта, аниқша сўнгги вақт-да, уларнинг фикрича, қатъ-ийлик ва принципиаллик ишларнинг аҳволини ўз вақ-тида пайқаб олиш маҳора-ти етишмаляпти.

Ҳозирнинг ўзидаёқ мил-латлараро муносабатла-аниқ белгилан қўйилга-ни титиққ шарномаси асосе-рини ишлаб чиқиш ва қабу-лишини тезлатиш муҳи-деган фикр қўшунга нут-ларда эшитилди. Биринч-набатда инсон ҳуқуқлари ўз территориял тузилма-ридан ташқарида яшовч-мида миллатларнинг ҳў-қуқларини оғишмай ва сў-сиз таъминлашга амалий-ошириш востонисини иш-ла, чиқиб зарур. Нотиклар ма-да миллатларнинг тақдир-и Президент таъсирини кўча-тириш керак, деган фикр-айтилди.

(Давоми иккинчи бетда)

(Давоми учинчи бетла).

(Давоми ۇчинчи бетда).

Р. — 04671. № 155. **Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети наشريётининг Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан таълим олувчилари, Тошкент шаҳри.** ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12